

Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan kokous 24, 5/2014

PÖYTÄKIRJA

- Aika** 21.10.2014, klo 10:20–12:15
- Paikka** MMM, Mariankatu 23, Helsinki, kokoushuone Kartano (2. krs)
- Jakelu** Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta
Jäsenet ja (varajäsenet) **läsnä olleet tummennetulla**
- Olli Peltoniemi**, puheenjohtaja
(**Pirjo Kortnesniemi**, varapuheenjohtaja, Eläintautien torjuntayhdistys ETT ry.)
- Riitta Heinonen**, maa- ja metsätalousministeriö
(Pirkko Skutnabb, maa- ja metsätalousministeriö)
- Jaana Mikkola, Elintarviketurvallisuusvirasto
(**Taina Mikkonen**, Elintarviketurvallisuusvirasto)
- Tapio Palmu, Lounais-Suomen aluehallintovirasto
(**Taina-Riitta Seppälä**, Lounais-Suomen aluehallintovirasto)
- Leena Suojala**, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry
(Sami Kilpeläinen, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry)
- Johan Åberg**, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC r.f.
(Tomas Långgård, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC r.f.)
- Saara Kupsala**, Itä-Suomen yliopisto
(Birgitta Wahlberg, Åbo Akademi)
- Jarkko Niemi**, Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus
(**Tiina Reilas**, Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus)
- Jaakko Mononen, Itä-Suomen yliopisto
(**Mari Heinonen**, Helsingin yliopisto)
- Päivi Lahti**, Helsingin yliopisto
(Markku Oksanen, Turun yliopisto)
- Salla Tuomivaara**, Eläinsuojeluliitto Animalia ry
(Sami Säynevirta, Eläinsuojeluliitto Animalia ry)
- Kati Pulli**, Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto ry
(Maria Lindqvist, Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto ry)
- Sanna Nokka, ProAgria Keskusten Liitto ry
(Pirkko Taurén, Faba osk.)
- Elias Jukola**, HKScan oyj
(Tuomas Herva, AtriaNauta)
- Matti Kalervo**, Kesko oyj
(Sari Ristaniemi, SOK)
- Juha Beurling, Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry
(Annikka Marniemi, Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry)
- Sari Salminen**, eläinsuojeluasiamies
- Satu Raussi**, sihteeri, Eläinten hyvinvointikeskus EHK
Tiina Kauppinen, tiedottaja, Eläinten hyvinvointikeskus EHK

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 10:20.

2. Kokouksen järjestäytyminen

Kokous todettiin ajoissa koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi. Kokouksessa oli läsnä 18 neuvottelukunnan jäsentä. Heistä 13 oli varsinaista ja 5 varajäsentä. Lisäksi kokouksessa oli läsnä EHK:n tiedottaja Tiina Kauppinen.

3. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin pienin muutoksin. **Pöytäkirja** löytyy neuvottelukunnan sähköiseltä sivulta.

4. Ajankohtaista maa- ja metsätalousministeriöstä

Selvitys nautojen parressa ja pihatossa pidon hyvinvointi- ja talousvaikutuksista valmistui ja tiedotustilaisuus pidettiin 14.10.2014. Selvitys ja tiedotustilaisuuden materiaalit löytyvät eläinsuojelulain kokonaisuudistuksen **sivulta**.

Eläinsuojelulain uudistuksen työryhmän asialistalla seuraavassa kokouksessa ovat parsinavetta- ja pilttuuselvitykset. Eläinsuojelulain uudistuksen työ- ja ohjausryhmän toimikaudet loppuvat vuoden lopussa ja seuraavassa työryhmän kokouksessa päätetään, mitä asioita vielä viimeisissä marras- ja joulukuun kokouksissa käsitellään.

Keskusteltiin siitä, kuinka eläinsuojelulain uudistustyö jatkuu. Lakiuudistus ei valmistu vuoden loppuun mennessä. Ministeri on ilmoittanut, että lakivalmistelu siirtyy vuodenvaihteen jälkeen virkamiesvalmisteluun. Isoja asioita työssä on kuitenkin kesken ja käsittelemättä. Neuvottelukunnat saivat valmiiksi eläinten olennaisten käyttäytymistarpeiden dokumentit. Esimerkiksi niistä ei työ- ja ohjausryhmissä ole vielä keskusteltu. Huomautettiin, että koska eläimen hyvinvoinnin edistämistä on ajateltu uuden lain lähtökohdaksi, niin valmisteluun tarvitaan uutta tietoa ja keskustelua. Tällainen ei onnistu puhtaasti virkamiesvalmistelulla. Työ- ja ohjausryhmien edustajat ovat lisäksi vahvasti sitoutuneet lainuudistustyöhön, joten olisi kummallista jättää sidosryhmät tässä vaiheessa lakiluonnosteluprosessista pois. Hyvin alkanutta lakiuudistustyötä ei tulisi nyt jättää muutaman virkamiehen kontollee, vaan sidosryhmiä tarvitaan. Esille otettiin myös yleisesti maa- ja metsätalousministeriön puutteelliset resurssit eläinten hyvinvoinnin säädöstyössä.

Päätettiin, että neuvottelukunta ottaa kantaa eläinsuojelulain kokonaisuudistuksen työ- ja ohjausryhmien työn jatkumiseksi vuodenvaihteen jälkeen. Päätettiin lisäksi ottaa kantaa yleiseen eläinten hyvinvoinnin säädöstyön puutteelliseen työvoimaresursointiin ministeriössä. Neuvottelukunta on jo aiemmin (16.9.2013) antanut kannanoton eläinsuojelulain uudistustyön puutteellisista henkilöresursseista. Sihteeri muotoilee kannanoton ja lähettää viikolla 43 luonnoksen neuvottelukunnan jäsenille kommentoitavaksi. Viikolla 44 sihteeri muokkaa kannanoton ja lähettää sen kohteisiin samalla lähetyslistalla, kuin edellisen vuoden kannanotto.

5. Neuvottelukunnan kannanotto lantapanssarin vaikutuksesta nautojen hyvinvointiin

Keskustelu nautojen lantaisuuden ennaltaehkäisemisestä on juuri nyt sisäruokintakauden alettua ajankohtainen. Nautatilojen terveydenhuollon seurantajärjestelmä **NASEVA:n uusista tuloksista** ilmenee esimerkiksi, että järjestelmään kuuluvilla tiloilla 3-6 kk ikäisten vasikoiden puhtaus ja kuivuus on paremmalla tasolla kuin hiehojen ja lypsylehmien puhtaus ja kuivuus. Keskusteltiin ja esitettiin muokausehdotuksia neuvottelukunnan kannanottoon nautojen lantaisuudesta ja lantapanssareista eläinten hyvinvointiongelmaksi. Kannanotolla halutaan kiinnittää paitsi tuottajien, myös muiden tiloilla käyvien ammattilaisten, kuten neuvojen ja eläinkuljettajien huomiota nautojen laittaisuuden ennaltaehkäisyyn. Todettiin, että nautojen lantaisuuteen vaikuttaa moni asia, kuten ilmanvaihto, lämmitys, eläinten

ruokinta, lannan koostumus, eläinryhmien tasakokoisuus, eläinten sosiaalinen käyttäytyminen, veden saanti ja veden lämpötila, kuivituksen määrä ja laatu sekä eläinten ja karsinoiden puhdistus. Eläintautien torjuntayhdistys ETT ry julkaisee pian ohjeistuksen nautojen lantaisuuden torjuntaan ja linkki tähän ohjeistukseen laitetaan kannanottoon.

Päätettiin, että sihteeri muokkaa kannanoton käydyin keskustelun pohjalta ja lähettää kannoton nähtäväksi neuvottelukunnan jäsenille viikolla 44. Valmis kannanotto lähetetään edellisten kannanottojen tapaan Eläinten hyvinvointikeskuksen ja maa- ja metsätalousministeriön tiedotuskanavien kautta medialle, huomioiden erityisesti ammattilehdet.

6. Hevonen tuotantoeläimenä, alustaja **Tiina Reilas**

MTT:n erikoistutkija, ELT Tiina Reilas alusti hevosen roolista tuotantoeläimenä (Liite 1). Alustuksen jälkeen neuvottelukunta keskusteli hevosen asemasta tuotanto-, harrastus- ja lemmikkieläimenä. Neuvottelukunta oli yhtä mieltä siitä, että hevosten hyvinvoinnista on huolehdittava asianmukaisesti riippumatta siitä, mihin kategoriaan hevonen milloinkin kuuluu.

Neuvottelukunta ei päässyt yksimielisyyteen siitä, pitäisikö hevosten hyvinvointia käsitellä seura- ja harrastuseläinten vai tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnassa. Todettiin, että hevosilla on yhtä kaikki asemansa tuotanto-, lemmikki- ja harraste-eläimenä. Näitä puolia ei ole tarpeen asettaa vastakkain, vaan molemmat huomioiden. Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta voi jatkossa ottaa kantaa hevosen hyvinvointiin tuotantoeläimenä, seura- ja harrastuseläinten neuvottelukunta taas voi käsitellä asiaa hevosen lemmikkistatuksen kannalta. Neuvottelukunnat voivat vapaasti pyytää kokouksiinsa asiantuntijoita kuultaviksi.

Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan kokouksiin pyydetään jatkossa pysyvä hevosasiantuntija. Hevosten hyvinvointiin liittyviä asioita, joita neuvottelukunta voi jatkossa käsitellä, ovat esimerkiksi hevosten ulkoilu ja loimitus sekä karkearehun saannin turvaaminen.

7. Muut asiat

Neuvottelukunnan lausunto tuotantoeläimille olennaisista käyttäytymistarpeista valmistui 16.9.2014. **Lausunto** löytyy neuvottelukunnan internet sivulta.

Eläinsuojeluasiamies tiedotti tulevista seminaareista:

- 1) Tuotantoeläinten pidon hyvät käytännöt seminaari pidetään Helsingissä 14.11.2014. Seminaari on tarkoitettu eri eläintuotannonaloja edustaville tuottajille. Seminaarin järjestävät eläinsuojeluasiamies ja Eläinten hyvinvointikeskus EHK.
- 2) Yleisölle avoin eläinten hyvinvointiseminaari pidetään 14.4.2015 Helsingissä. Ohjelmasta tiedotetaan myöhemmin lisää.

Ensi vuoden alussa kokouksen asialistalle otetaan varapuheenjohtaja Pirjo Korttesniemen alustamana pilottihanke suomalaisten teurastamojen Welfare Quality® -arvioinneista ja niiden tuloksista sekä kuullaan ETT:n NASEVA ja SIKAVA terveydenhuoltokäytäntien uusimpia tuloksia.

Evirassa järjestettiin nautojen hyvinvoinnin sidosryhmätapaaminen. Tapaamisessa pohdittiin, miten nautojen hyvinvointia ja otantavalvontojen tuloksia saadaan parannettua. Erityisesti keskusteltiin nautojen lantaisuudesta ja lantaisuuden ennaltaehkäisykeinoista.

Jarkko Niemi kertoi, että Hämeenlinnassa 2.-3.10.2014 järjestetyn eläinten terveyden ja hyvinvoinnin talous seminaarin (Seminar on Economics of Animal Health and Welfare) esitykset tulevat myöhemmin nettiin.

Seuraava kokous on 9.12.2014. Asialistalla seuraavassa kokouksessa on suuret eläintuotantoyksiköt, eläintuotannon talous ja eläinten hyvinvointi. Alustajina kuullaan Varavoimaa Farmarille hankkeen vetäjiä Maija Pispaa ja Riitta Seppälää sekä neuvottelukunnan jäsen Jarkko Niemeä. Alustusten kesto on noin puoli tuntia, jonka jälkeen käydään keskustelu.

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12:15.

Helsingissä 9.12.2014

Pöytäkirjan vakuudeksi

Olli Peltoniemi, puheenjohtaja

Satu Raussi, sihteeri

LIITE 1: Hevonen tuotantoeläimenä dokumentti

Hevosen rooli tuotantoeläimenä

Tiina Reilas, ELT, erikoistutkija, MTT

Hevonen on sijoitettu maa- ja metsätalousministeriön yhteydessä toimivan seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan alaisuuteen. Neuvottelukunnan tavoitteena on edistää seura- ja harrastuseläinten hyvinvointia. Valtioneuvoston asetuksen (1174/2010) mukaan yhden neuvottelukunnan jäsenen ja varajäsenen tulee edustaa hevostoimintaa. Hevonen on poikkeuksellisen monipuolinen eläin, joka soveltuu harrastus- ja urheilukäyttöön, työkäyttöön, kuntoutukseen ja elintarvikkeeksi. EU-lainsäädännössä tuotantoeläimiin kuuluvien hevosten hyvinvointikysymykset eroavat paljon koirien, kissojen ja muiden pienten lemmikkieläinten hyvinvointikysymyksistä. Hevosten kasvava määrä ja hevosalan monipuolistuva elinkeinotoiminta lisäävät tarvetta seurata ja kehittää hevosten hyvinvointia.

Hevosia on Suomessa 75 000 ja määrä kasvaa vuosittain noin 1500 hevosella. Varsoja syntyy vuosittain noin 3800 ja ulkomailta tuodaan keskimäärin 1500 hevosta. Vuosittainen hevoskannan poistuma on ollut noin 6 %. Hevostalleja on Suomessa noin 16 000, joista yli kuuden hevosen talleja 3 700. Talleista 25 % on yrityksiä, joilla ei ole maatilakytöstä. Vuonna 2013 runsas kolmannes hevosista asui maataloilla, joilla oli hevostalouden lisäksi myös muuta maataloustuotantoa. Pääosa hevosista kasvatetaan edelleen maataloilla. Hevostalous on taloudellisesti merkittävin tuotantosuunta lähes 2500 maatalousyrityksessä; sikatiloja, lihaa ja emolehmiä tuottavia tiloja, lammastiloja, siipikarjatiloihin ja vuohitiloja on huomattavasti vähemmän. Yksi hevonen tarvitsee vuodessa noin 1 - 1,5 ha rehualan, joten hevosrehun tuotantoon tarvitaan 75 000 - 112 500 peltohehtaaria.

Hevosalalla virtaa rahaa noin 830 milj. euroa/vuosi: 385 milj. euroa liittyy hevosten ja tallien hoitoon, 250 milj. pelitoimintaan ja 195 milj. hevostapahtumissa käyntiin. Vuonna 2013 kansallista kotieläintukea myönnettiin 2271 hevostilalle yhteensä 1,63 M€. Lisäksi 716 suomenhevosesta maksettiin alkuperäisrotutukea.

Hevostalouden yritys- ja harrastustoiminta on keskittynyt kaupunkien ja taajamien yhteyteen. Hevosen merkitys erilaisissa virkistys-, liikunta-, hyvinvointi-, sosiaali- ja kuntoutuspalveluissa on lisääntynyt. Hevosalan yrityksiä on nyt noin 3 000 ja uusia syntyy vuosittain 100 - 200. Ala työllistää noin 5 000 henkilöä kokopäiväisesti ja noin 10 000 henkilöä osa-aikaisesti. Kasvavassa harrastajien ja yrittäjien joukossa on entistä enemmän ihmisiä, joiden kokemus alasta ja hevosista on vähäinen. Hevosen hyvinvoinnin varmistamiseksi tarvitaan yrittäjille, ammattilaisille ja harrastajille suunnattua neuvontaa.

Hevosia pidetään talousrakennuksissa kuten muitakin tuotantoeläimiä, ei kotona kuten lemmikkieläimiä. Hevosen lopettamisen suorittaa yleensä eläinlääkäri nukuttamalla tai lopetus voidaan tehdä teurastamossa. Hevosen lopetus ja loppusijoittaminen koetaan usein hankalaksi ja kalliiksi. Vuonna 2013 teurastettiin lähes puolet poistuvista hevosista eli 1 861 hevosta, joista saatiin runsas 0,5 milj. kg lihaa. Hevoselihan kysyntä on kasvanut, mutta hevosten teurastamoon vientiä rajoittavat mm. hevosenomistajien asenteet, lihan alhainen tuottajahinta, hevosteurastamojen epätasainen sijoittuminen ja pitkät ja kalliit kuljetusmatkat.

Teurastusmäärien lisääminen Suomessa vähentäisi hevosenlihan tuontitarvetta. Vakavimmat hevosten eläinsuojeluongelmat liittyvät useissa maissa teurastukseen ja pitkiin teuraskuljetuksiin.

Toisin kuin muita tuotantoeläimiä, hevosia kuljetetaan erittäin paljon. Kilpailu-, valmennus- ja näyttelymatkojen lisäksi hevosia kuljetetaan mm. keinosiemennysasemille, hevosklinikoille, uusille omistajille, laitumille ja teurastamoihin. Hevosten kuljetuksia koskee sama kuljetuslainsäädäntö kuin muitakin kotieläimiä. Kaupallisten hevoskuljetusten yksityiskohtaisista vähimmäisvaatimuksista säädetään eläinkuljetusasetuksessa.

Hevosen sairastuessa sen on saatava asianmukaista hoitoa. Hevosenomistajat käyttävät sekä kunnaneläinlääkärien että yksityisten eläinlääkärien ja hevosklinikoiden palveluksia. Kaikilla EU:n alueella olevilla hevoseläimillä on oltava tunnistusasiakirja ja syntyvät varsat on merkittävä mikrosirulla. Hevoselle annetusta lääkinnällisestä hoidosta on pidettävä kirjaa. Tuotantoeläinten lääkitsemistä koskevat kiellot ja rajoitukset eivät kuitenkaan koske hevosia, joiden hevospassiin tai hevosen tunnistusasiakirjaan on merkitty, että hevosen teurastaminen elintarvikkeena käytettäväksi on kielletty.

Hevosalan kiinteät sidokset maaseutuun ja maatalouteen, hevosten pito-olosuhteet, eläinlääkintä ja hevosen teurastus elintarvikkeeksi puoltavat hevosen kuulumista tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnan alaisuuteen.